ФЗОМ

ФОНД ЗА ЗДРАВСТВЕНО
ОСИГУРУВАЊЕ НА МАКЕДОНИЈА

www.fzo.org.mk

Здравствено осигурување во Македонија

03.05.2012

М-р Маја Парнарџиева-Змејкова
Директор на ФЗОМ

Структура на презентацијата

- Правен основ
- Расположливи средства
- Стратешки купувач на здравствени услуги

Правна основа на здравственото осигурување

Устав на РМ

Член 34 Граѓаните имаат право на социјална сигурност и социјално осигурување утврдени со закон и со колективен договор

Член 35 Републиката се грижи за социјалната заштита и социјалната сигурност на граѓаните согласно со начелото на социјална праведност

Член 39 На секој граѓанин му се гарантира правото на здравствена заштита

Правна основа на здравственото осигурување

- **Закон за здравствена заштита**

  Го спроведуваат Министерството за здравство и здравствените работници за сите пациенти

- **Закон за здравствено осигурување**

  Го спроведуваат Фондот за здравствено осигурување на Македонија, осигурителните друштва и здравствените работници за сите осигуреници

- **Правилници на ФЗОМ**

Правилници на ФЗОМ

- Правилник за содржината и начинот на остварување на правата и обврските од задолжителното здравствено осигурување
- Правилник за користење на здравствени услуги во странство
- Правилник за индикациите за остварување на право на ортопедски и други помагала
- Правилник за утврдување на привремена спреченост за работа
- Правилник за позитивна листа на лекови
- Правилник за вештачки потпомогнато оплодување
- И други правилници

ФЗОМ обезбедува

- **Здравствено услуги за осигурениците под услови утврдени со Законот за здравствено осигурување и подзаконските акти на ФЗОМ**

- **Социјални надоместоци** (за вработени осигуреници)
  - Боледувања
  - Породилни

Осигуреници во РМ

Извор: ФЗОМ и Државен завод за статостика

Осигуреници во РМ

- **Поделени во15 категории**

Пензионери со просечна пензија

Земјоделци

Осигуреници што се на товар на Министерството за здравство (840 денари)

Осигуреници со просечна плата

Осигуреници со плата повисока од 6 просечни плати

ЗДРАВСТВЕНИ УСЛУГИ

Основен пакет на здравствени услуги		Надвор од пакетот
примарната здравствена заштита	Избор на матичен лекар (општ, гинеколог и стоматолог)	естетски операции
	Итна помош	повисок стандард на здравствени услуги и помагала
	Домашно лекување	бањско климатско лекување
	Превентива	медицинска рехабилитација на дегенеративни заболувања освен за деца до 18 - годишна возраст
	Лекови на позитивна листа	лекови и помагала што не се опфатени во листата на лекови и дефинираните помагала
специјалистичко - консултативната здравствена заштита	Испитување и утврдување на заболувањата	општа нега, сместување и исхрана во геронтолошка установа
	Спроведување на специјализирани дијагностички, терапевтски и рехабилитациони постапки	услуги во ПЗЗ кај лекар што не е избран и услуги без упат
	Протези, ортопедски и други помагала	прекинување на бременост
Болничка здравствена зашита	Испитување и утврдување на здравствената состојба, лекување, рехабилитација, нега, сместување и исхрана во болнички услови;	отрезнување и намерни труења
	Лекови на позитивната листа	останати услуги што според законот не се на товар на ФЗОМ
	Помошни материјали кои служат за примена на лековите и санитетските и друг материјал потребен за лекување	
	Сместување и исхрана на придружник при неопходно придружување на дете до тригодишна возраст, додека е на болничко лекување, но најмногу до 30 дена	Просечна партиципација од 8%
Вештачко оплодување до 3 обиди		
Лекување во странство		

Финансиски средства

- ФЗОМ ги финансира утврдените права кои произлегуваат од задолжителното здравствено осигурување од средствата од придонесот за здравствено осигурување што го плаќаат осигурениците (или во нивно име го плаќа некоја институција)

- Како и во секоја земја и во Македонија овие средства се ограничени и секогаш помалку од потребните

приходи VS расходи

Регионална споредба на придонесите

Здравствено VS пензиско осигурување

Здравствено осигурување ФЗОМ	Пензиско осигурување ПИОМ и 2 столб
Колективно учество (за себе и за членовите)	Индивидуално учество (само за себе)
Годишната колекција на приходи се користи за годишните услуги на болните	Инвестиција за индивидуална пензија
OUTPUT	
Фиксен буџет	Фиксни пензии
Ограничен буџет т.е. ограничени услуги	Неограничен буџет

Висина на придонесот

- **Придонесот за вработените лица изнесува 7,3% (+0,5%) од бруто плата**

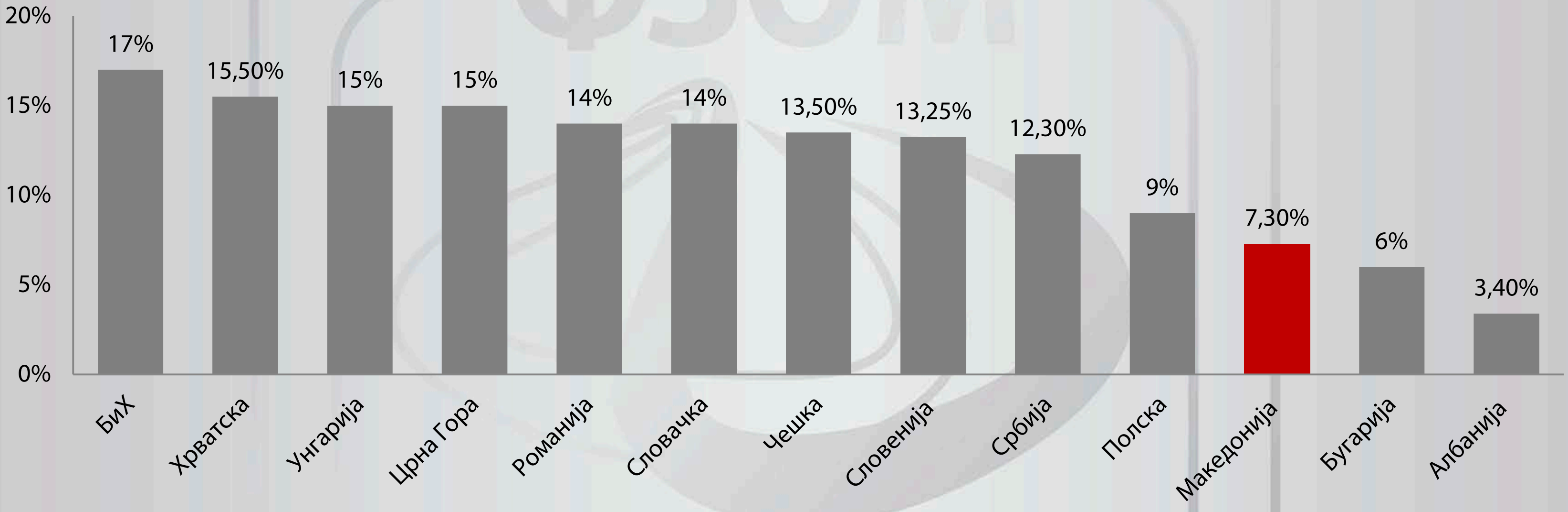

Извор: Светска здравствена организација

Вкупни средства

- Македонија во последните 5 години издвојува (јавни финансии) во просек од околу 4,71% од БДП

Македонија во однос на останатите земји по јавните средства што се трошат за здравство

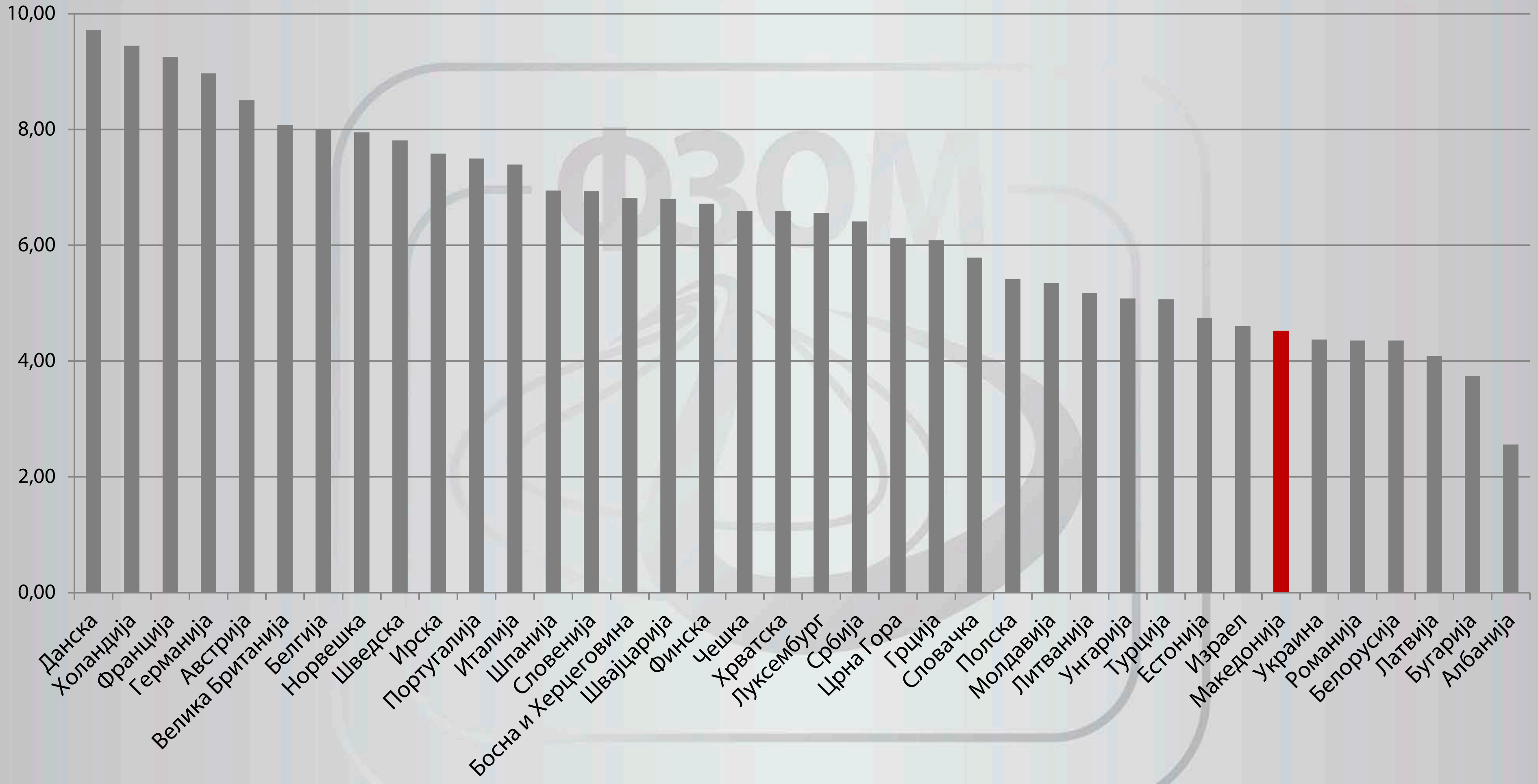

Извор: Светска здравствена организација (податоци за 2010 година)

Тренд на зголемување на трошоците за здравство во ЕУ

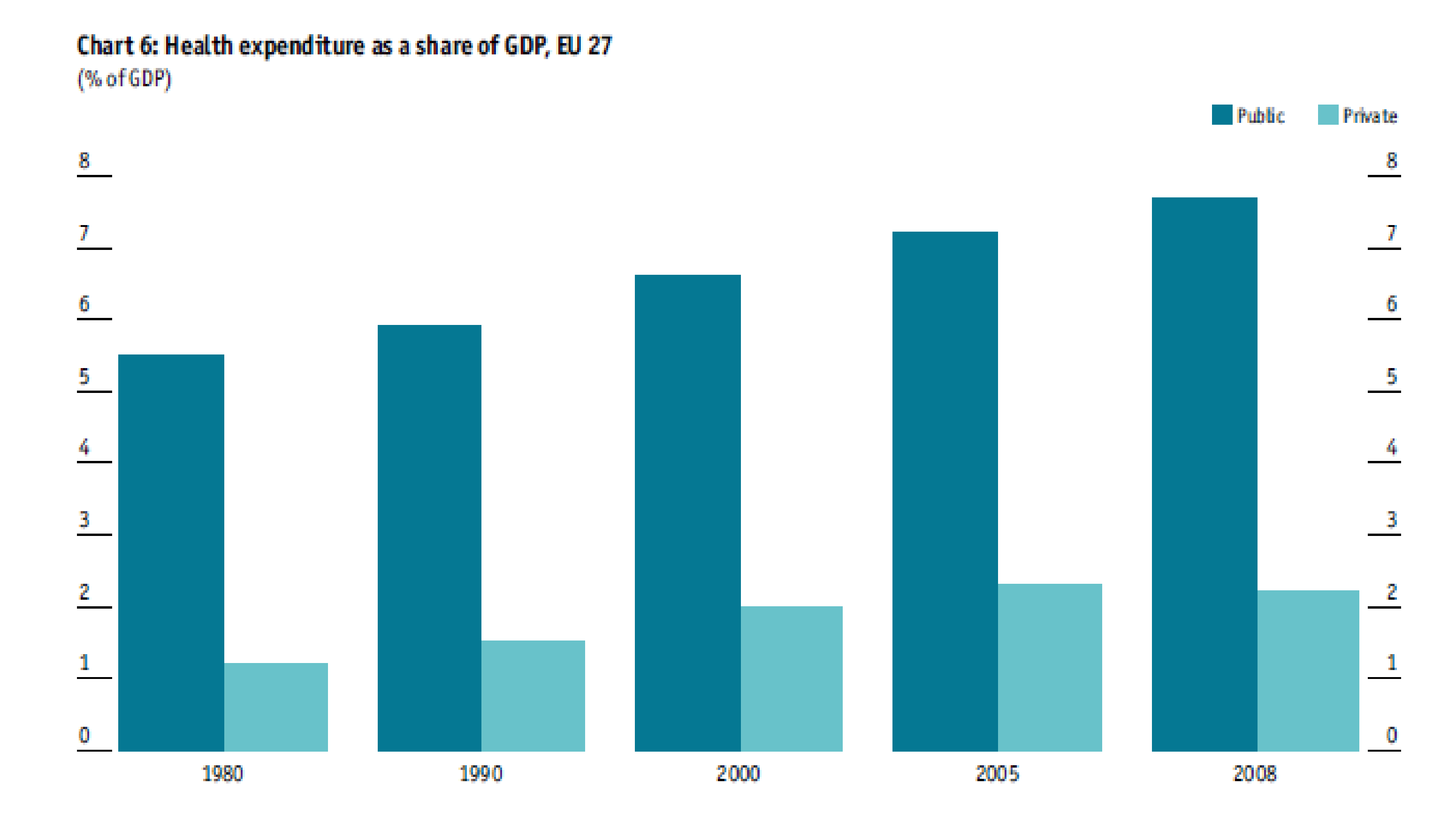

Извор: Eurostat

Тренд на зголемување на трошоците за здравство

- Според проекциите на Светска Банка, просечниот износ за здравство што го издвојуваат ЕУ земјите во 2011 достигнува 8% од БДП

- Проекциите се дека овај параметар во 2030 година во ЕУ ќе достигне дури 14%

Главни причини за зголемувањето на трошоците

- Стареењето на популацијата
- Порастот на хроничните заболувања
- Скапиот напредок на технологијата
- Побарувачката од страна на пациентите водена од поголемата свесност за нивните опции и нездравиот животен стил
- Поставеноста на системите

Стареење на населението во РМ

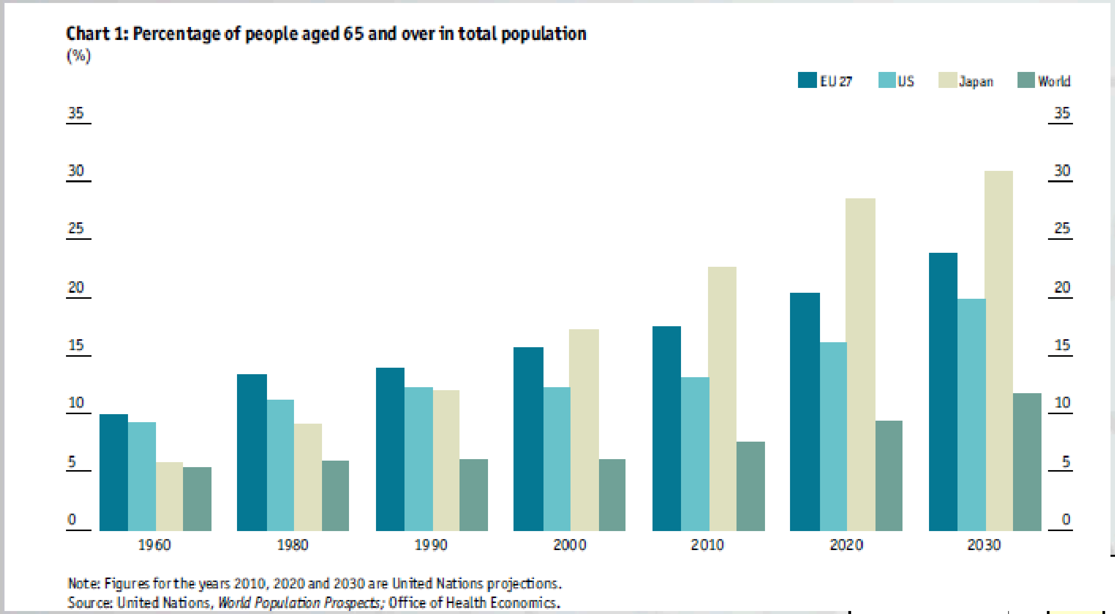

Во 2030 година во Светот 13% од населението ќе биде постаро од 65 години, а во ЕУ 24%

Во РМ во 2030 година, 22,5% од населението ќе биде над 65 години

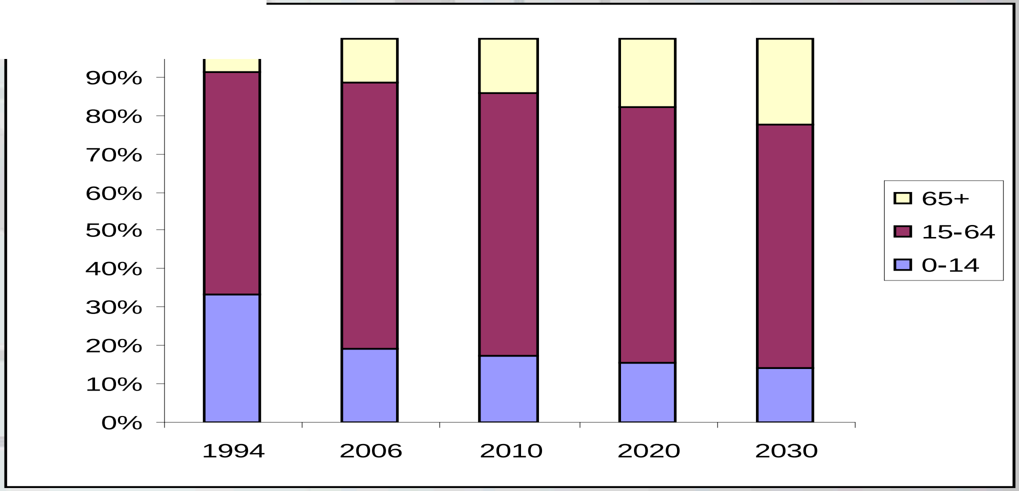

Извор: државен завод за статистика

Светски тренд - ограничени средства

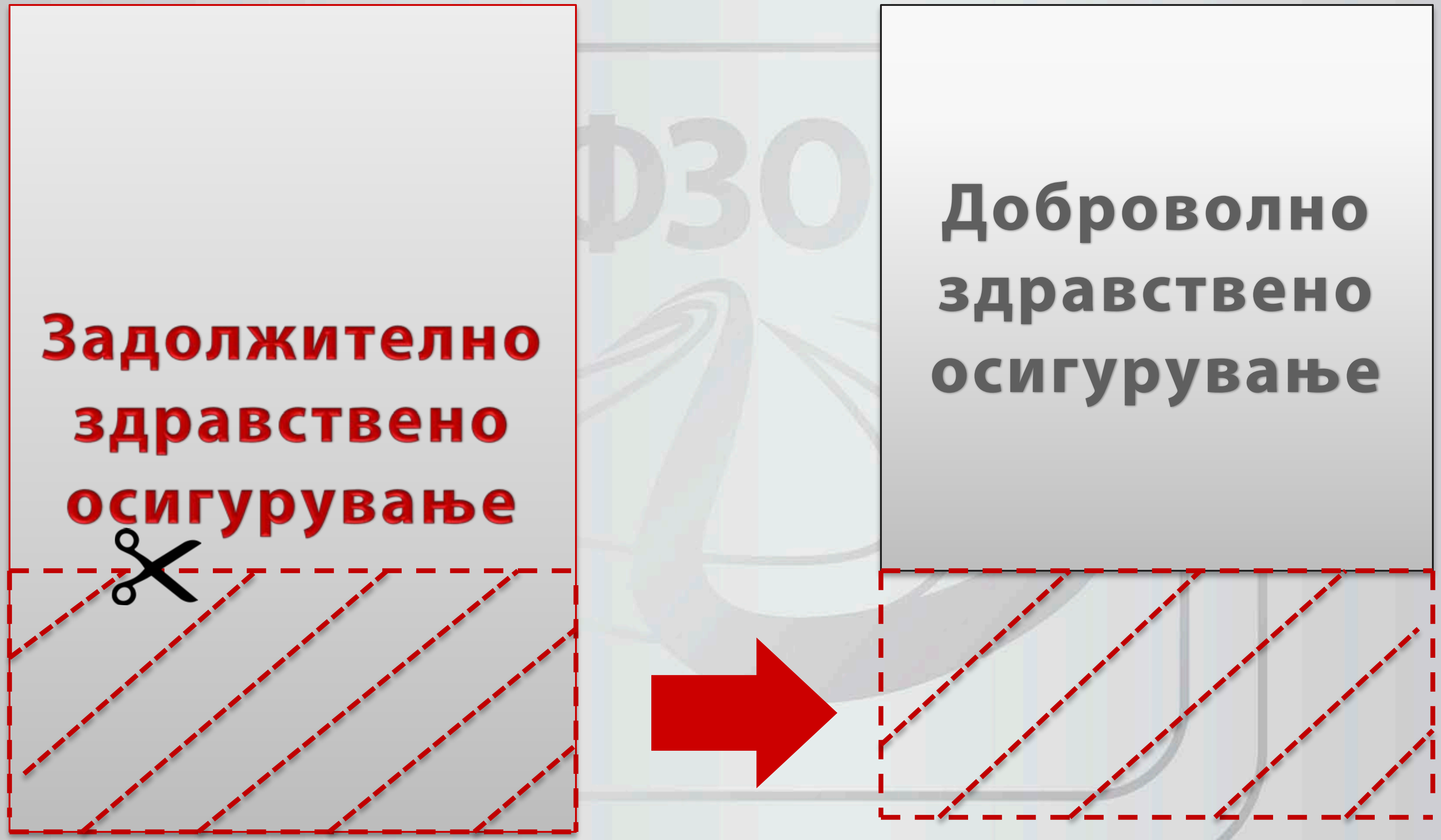

Светски тренд ограничени средства

- Зголемување на листите на чекање
- Исклучување на услуги што не се животно загрозувачки и значајно не го влошуваат квалитетот на живот (стоматологија)
- Квантификација за услуги
- Зголемување на учеството на осигурениците (партиципацијата)

ФЗОМ во иднина
Стратешки купувач

- **Купувањето на здравствени услуги е инструмент со кој се обезбедува балансот меѓу доделените права и расположливите средства**
- **Во Македонија започнат е процесот на позиционирање на ФЗОМ како стратешки купувач на здравствени услуги од 2007 година**
- **Но доцнат реформите во јавните здравствени установи**

Од пасивен кон стратешки купувач на здравствени услуги

Пасивен → **Стратешки**

- Распределба на средствата користејќи норми
- Минимално/ без селективно склучување договори
- Минимално/без следење на квалитет

- Плаќање врз основа на сработеното
- Селективно склучување на договори
- Подобрување на квалитетот и наградување

Извор: Tamas Evetovits 2011

Склучување договори

- Склучувањето на договорите е основен и најзначаен чекор во трансформирањето во стратешки купувач

- Не постои здравствен систем, кој се стреми да напредува во ефикасност и задоволувањето на потребите, а да обезбедува услуги без никакви договорни обврски и ограничувања

Процесите на планирање и склучување на договори

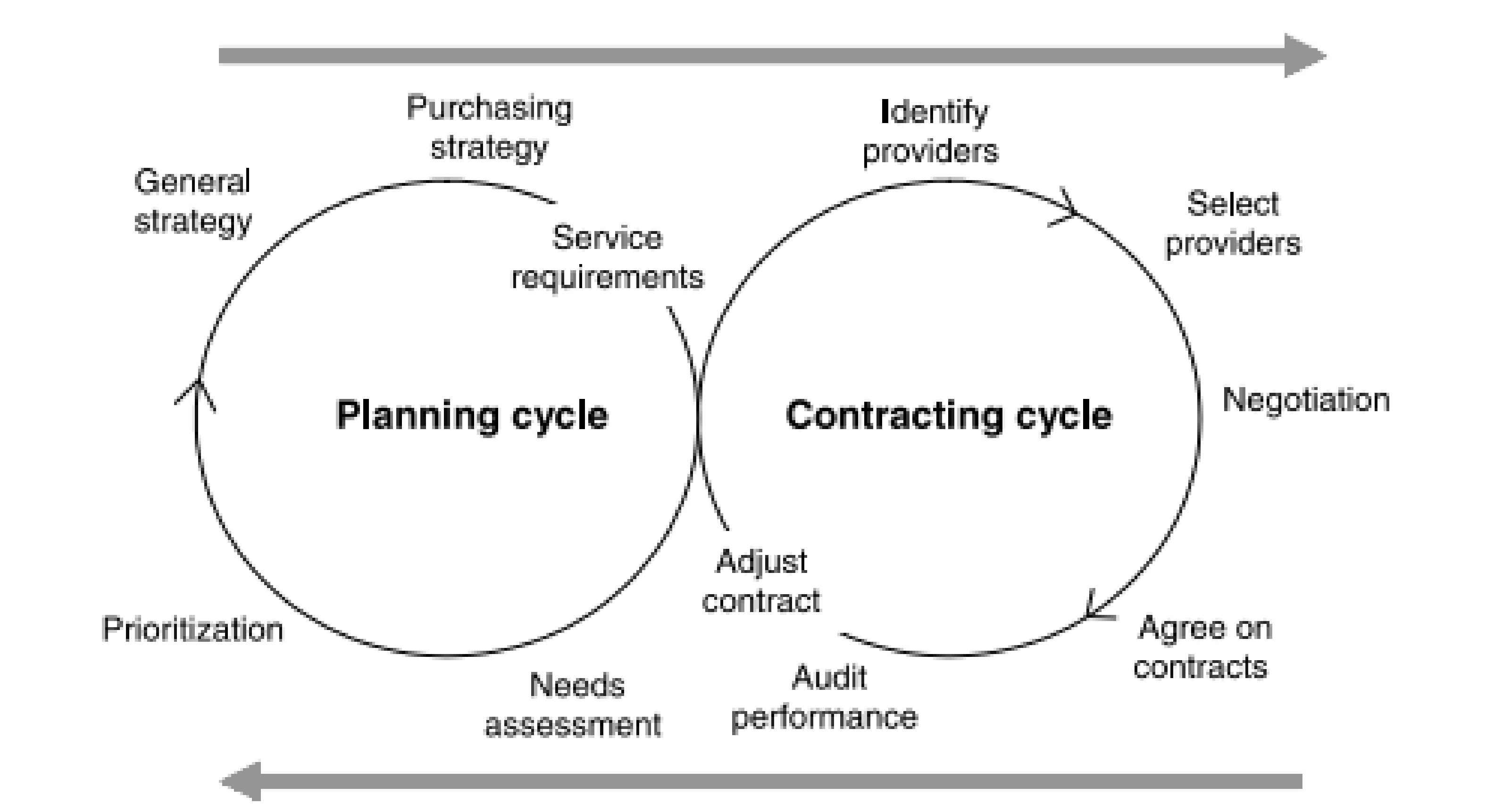

Извор: Purchasing to improve health system performance; 2005; European Observatory on Health Systems and Policies

Склучување договори во РМ

- ФЗОМ објавува оглас за прибирање на понуди за склучување на договори со кои се обезбедуваат здравствените услуги на сите нивоа на здравствена заштита
- Бројот на договори во последните години постојано расте
- При склучувањето на договорите се определува максимален договорен надоместок
- Поради зголемениот број на „провајдери“ средствата се раситнуваат на поголемиот број субјекти

Договори ЈЗУ и ПЗУ во 2006 и 2011 година

Вредност на договори

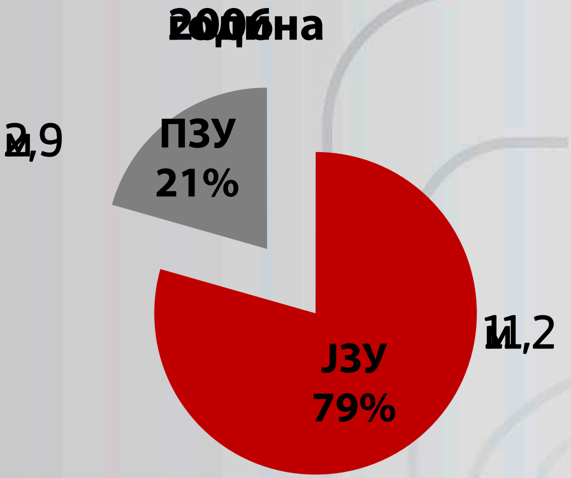

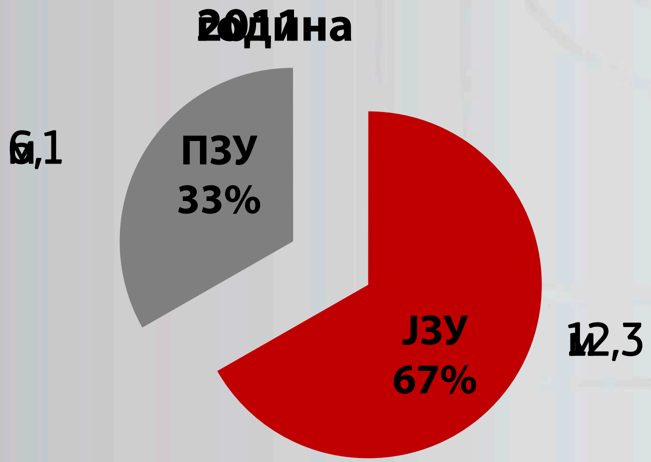

Број на договори

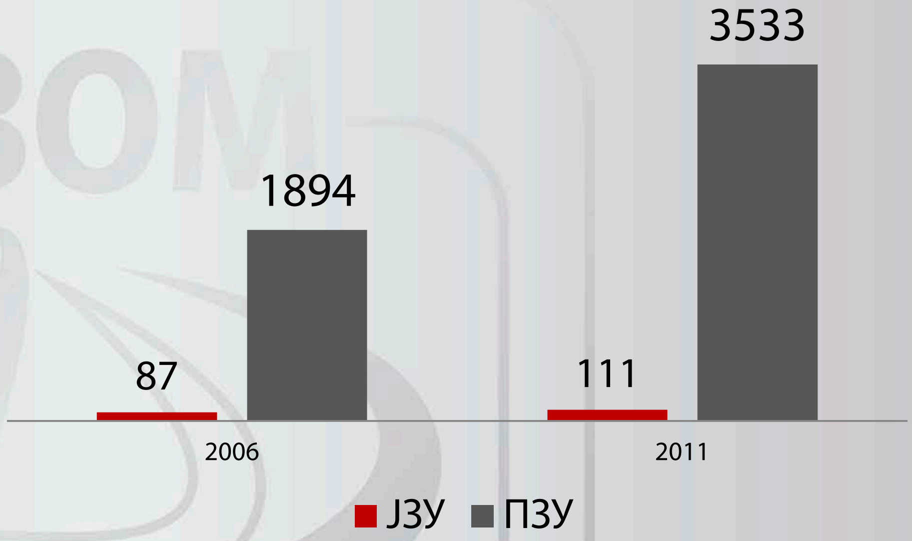

Договори

Права	Обврски
Буџети по вкупни услуги за ЈЗУ	Задоволување на потребите за здравствени услуги на осигурениците, согласно доделените права
Буџети по вкупни услуги за ПЗУ	Обезбедување на целосна здравствена услуга
Квоти за аптеки	Точно наплатување на учеството на осигуреникот
Плаќање за ортопедски помагала плаќања	Обезбедување на услуга со идентичен квалитет за сите осигуреници
Комуникација со ФЗОМ	Да овозможи увид и контрола на документацијата

Зошто договори

- Да се заштитат осигурениците
- Да се контролираат здравствените услуги
- Да се елиминира нелојалната конкуренција

Мрежа на здравствени установи

- **Мрежата мора да биде утврдена на начин на кој ќе ги задоволи потребите за здравствени услуги на населението, а не нивните желби**

Земја	Број на жители на 1 аптека
Србија	10.000
Хрватска	4.000
Македонија	2.000

Мрежа на здравствени установи

- **Критериуми за утврдувањето**
  - **Потребите на населението** од здравствени услуги
  - **Бројот, возраста, полот, социјалната структура и здравствената состојба** на жителите на подрачјето за кое се определува мрежата
  - Обезбедување на **рамномерна достапност** на здравствените услуги, особено за амбулантските третмани и итната помош
  - **Минималниот број на здравствени услуги** по здравствени установи, кој е потребен за одржување на квалитетот и сигурноста на практичните вештини и искуства
  - Обезбедување на **централната улога на ПЗЗ**
  - Поделбата на работата меѓу здравствената дејност на примарно, секундарно и терцијарно ниво на ЗЗ
  - Обезбедување на здравствени капацитети, согласност со обемот на правата од задолжителното здравствено осигурување и економската оправданост
  - **Технолошкиот и научниот развој** во областа на здравствената дејност
  - **Степенот на урбанизираност** на подрачјата, **специфичностите** на населеноста, **сообраќајните поврзувања**, **миграциите** на населението **и достапноста** на здравствените установи
  - Потребните услови на **демографски загрозените подрачја**

Склучување на договори во однос на расположливите средства

- **Искуството на земјите што го воведеле процесот на склучување на договори кажува:**
  - **Ако се располага со помал износ на средства (под 5% од БДП)**
    - **Мора да има поголеми ограничувања во склучувањето на договорите или**
    - **Неизбежни се интервенции на владите во подмирување на акумулираните долгови (Албанија, Хрватска, БиХГрузија, и до 2008 Македонија)**
  - **Што не е случај со Чешка, Словенија и Словачка, кои во процесот менаџираа со поголем износ на средства**

Ефекти од реформите на ФЗОМ

- Финансиски одржлив ФЗОМ
- Заедничка контрола против измама на системот
- Чувство на домаќинско работење
- Заедничка цел – заштита на ФЗОМ
- Реална солидарност
- Компензација на штета
- ПОВЕЌЕ ПРАВА ЗА ИСТИ СРЕДСТВА

Национален интерес на сите држави

Интерес во држави со поразвиена свест

Ефекти од реформите на ФЗОМ

- Поефикасна распределба на средствата
- Задоволување на потребите на осигурениците за здравствени услуги
- Подобрување на ефективноста на услугите
- Подобрување на квалитетот на здравствените услуги

Ви Благодарам на вниманието

Маил: majap@fzo.org.mk
info@fzo.org.mk
Тел: 02 3289 000
0800 33 222